

Melcior Puigdemont Barcons, compromís pagès

Quan arribo al mas La Coromina, de Joanetes, a la Vall d'en Bas, tothom treballa. Tots els membres de la família, excepte la mainada, que és a l'escola, tenen feina per fer: l'hort, les vaques, les visites guiades, la botiga... feina a dojo. «De feina n'hi ha d'haver —comenta en Melcior Puigdemont Barcons—; si no, malament». Just ahir va caure un bon aiguat i uns operaris acabaven d'asfaltar de nou la passera sobre la riera de Joanetes, que passa a tocar del mas i que, amb la força acumulada per les pluges, va fer saltar part de l'asfalt. Com a teló de fons, els cingles del Puigsacalm i una catifa d'un verd tendre que es desplega per tota la vall.

En Melcior va néixer el 1944. En aquests setanta-quatre anys ha viscut la gran transformació agrària del segle XX. Va començar engegant ovelles quan només era un vailet i a casa llauraven amb bous. Ara es mira sorprès les visites que arriben a la granja per saber com es viu a pagès. «No ho hauria dit mai!» Entremig ha viscut, com tants altres pagesos del país, el pas de la vida de masover a la de propietari. Cert que la Guerra Civil va aturar un xic el procés de compra de

cases i de terres per part de molts masovers, però el procés ja no s'havia d'aturar. Masos que quedaven buits perquè la gent marxava a ciutat. Propietaris rurals que anaven a menys i es venien les terres. Un munt de masos buits, molts aterrats, d'altres reconvertits en cases de turisme rural i encara també molts a mans de pagesos amb empenta: «Per ser pagès s'hi ha de néixer.»

El pare d'en Melcior, en Marcelino, venia d'un mas del Far. Quan es va casar, l'amo —un tinent coronel que vivia a Barcelona— va fer fora el masover del mas de Les Vinyes, també al Far, i va oferir la masoveria a en Marcelino i la seva dona, la Dolors, perquè sabia que era més treballador que el masover que hi havia tingut. En Marcelino, però, no volia anar a mitges amb l'amo, perquè sabia que les mitges no són mai plenes, i va oferir de pagar un arrendament, i prou, a canvi de les terres. Així es va fer. «A Les Vinyes teníem un parell de bous i anàvem llaurant, i amb el rascle, sembràvem i rasclàvem. Jo som viscut tota la vida aquesta. Quan tenia cap a vuit anys batíem amb vaques. A l'era fèiem un piló, engegàvem tres o quatre vaques i les voltàvem perquè no s'esca-

pressin i allà donant voltes. Llavors giràvem la *paia* i tornem-hi. Trèiem la *paia* i fèiem un *paier* i llavors el blat, *recollí'l*. Hi havia una màquina de garbellar i tot el dia, ens hi estàvem. Les vaques ho aixafaven amb els peus, com que ja feia calor i era eixarreit...» Tenien unes 150 ovelles i tres mesos a l'any les baixaven cada dia a pasturar a Sant Feliu de Pallers, perquè a Les Vinyes no hi havia prou pastures. També va anar a estudi a Sant Feliu i s'havia de quedar tota la setmana en una fonda perquè d'allà a Les Vinyes hi tenia una hora i mitja de camí. «Saps el que m'enyorava jo, a Sant Feliu! A sis anys quin nen no s'enyorarà!»

A Les Vinyes hi vivien deu o onze persones. Els avis, els pares, en Melcior i les quatre germanes, una tia, el pastor i el mosso. L'àvia feia pa un cop a la setmana: «Teníem un forn. La meua iaia pastava el pa i en feia vuit o nou així de grossos. I no s'assecaven pas. Per fer pa, però, havies de menester estelles. Havies de tallar roures, *parti'ls* a trossos, i estellar-los. A casa meu havien arribat a venir al matí onze guàrdies civils a afartar-se, torrades i botifarres i el porró de vi. El meu pare saps què deia a la meua mare? "Atipa'ls i que cardin el camp." La

Text i fotos > **JUDIT PUJADÓ**, escriptora

Adreça web per
escoltar l'entrevista

vida en aquells temps era dura. El que no era valent no podia pas fer-la. La gent era forta. El pare tenia molta empenta.»

A casa meu havien arribat a venir al matí onze guàrdies civils a afartar-se, torrades i botifarres i el porró de vi

Quan va fer els divuit anys van comprar el mas La Coromina. Primer, però, s'ho van estar pensant. El pare volia anar cap a Vic perquè allà els masos són més grans. «Però hi ha molta boira», argumentaven en Melcior i la mare. Llavors van començar a buscar a la Vall d'en Bas, on diuen que hi ha les millors terres de Catalunya. «Són bones, si les treballes bé donen profit. La terra és molt ràpida, és llesta. És de bon remenar.» El 1964 van comprar el mas per 1.040.000 pessetes. I van estar cinc anys que portaven dues cases: Les Vinyes, on tenien el bestiar, i el mas La Coromina,

que començaven a engegar. El primer cotxe el van comprar el 1969. I el primer tractor, el 1970. Comença el canvi.

«Tenim dos esplets, l'esplet d'hivern i l'esplet d'estiu. Ara plantarem el d'hivern. Fem ordi. El collirem a la primavera i, en acabat, llaurarem i sembrarem el de la tardor. No es pot pas parar mai. Si pares et mors. Un no és res si no fa res. És un inútil. S'ha d'anar remenant una cosa o altra.» El mas La Coromina té sis hectàrees de terra, però en treballen setanta més que tenen arrendades a altres pagesos que han anat plegant. En Melcior creu fermament en l'empenta de les persones. En les que en tenen. No és partidari de subvencions. «D'ajudes de la Unió Europea jo dic que no n'hi hauria d'haver cap, és un enganypagesos, això. Et donen un duro i quan fas la declaració de renda has de donar la tercera part al Govern. Abans poc que hi era, això. I ens guanyàvem bé la vida, doncs per què collons ho han de posar?» Tampoc no és partidari de sindicats ni de cooperatives: «T'has d'espavilar pel teu compte. Ni cooperatives ni hòsties. Aquí n'hi havia una i no anava bé.» Ara fa deu anys que, juntament amb sis socis més, van comprar

el 60 % de l'empresa ATO, que és la que acaba envasant la llet de les quatre-centes vaques frisones que alimenten.

La terra és molt ràpida, és llesta. És de bon remenar.

En Melcior té dos fills i cinc nets. La granja té la continuïtat assegurada, sobretot perquè tots ells saben i han après que, sense esforç i sense hores de feina, és impossible aixecar res. Com s'havia fet sempre al país, el mas continua essent el centre de la família i de l'economia. Una unitat de producció que compromet, que uneix i que lliga a la terra. Unes terres llestes i ràpides que cada any tornen a donar els seus fruits. Milers de collites després, sempre caldran pagesos que les estimin i que les treballin, que tinguin al cap la idea clara d'aixecar el futur. «Si portaves deu vaques, en podies portar vint. I si en portaves vint, en podies portar quaranta. I sempre en volies portar més.»